

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

Askim & Spydeberg Sparebank – 31. desember 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)	0
1. Innledning og formål med dokumentet	2
2. Konsolidering	2
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv.....	2
2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene	2
3. Kapitalkrav	3
3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav	3
3.2 Bufferkrav.....	4
3.3 Uvektet kjernekapitalandel.....	4
4. Kredittrisiko og motpartsrisiko	4
4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	5
4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	6
4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	7
4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier	8
4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	8
4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	9
4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater	10
5. Egenkapitalposisjoner.....	10
6. Renterisiko	11
7. Styring og kontroll av risiko	12
7.1 Formål og prinsipper for ICAAP.....	12
7.2 Organisering av risikostyringen.....	13
7.2.1 Kredittrisiko	14
7.2.2 Markedsrisiko.....	15
7.2.3 Operasjonell risiko.....	16
7.2.4 Konsentrasjonsrisiko	17
7.2.5 Eiendomspriserisiko	17
7.2.6 Forretningsrisiko	17
7.2.7 Likviditetsrisiko	17
7.2.8 Strategisk risiko.....	18
7.2.9 Systemrisiko.....	18
8. Standardiserte skjemaer for offentliggjøring av opplysninger om ansvarlig kapital.....	19

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2015 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Tabellene gir en oversikt over datterselskaper og tilknyttede selskaper.

Selskaper som er fullt konsolidert – oppkjøpsmetoden (datterselskaper)

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Estator Eiendomsmegling AS	66	1.516	66,00 %	66,00 %	Ski	Eiendomsmegling

Selskaper som er delvis konsolidert – egenkapitalmetoden (tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet)

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Sparebankenes Eiendomsmegler AS	2.900	837	48,33 %	48,33 %	Askim	Eiendomsmegling

2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene

Navn	Eierandel	Regnskapsmessig konsolidering	Kapitaldekningsmessig konsolidering
Estator Eiendomsmegling AS	66,00 %	Ja	Nei
Sparebankenes Eiendomsmegler AS	48,33 %	Ja	Nei

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (tall i tusen NOK), minimumskrav til ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner) og beregning

Kapitaldekning	
Grunnfondskapital	100.000
Egenkapitalbeviskapital	552.816
Gavefond	3.200
Annen opptjent egenkapital	39.383
Sum egenkapital	695.399
Fradrag for immaterielle eiendeler	0
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	47.885
Sum ren kjernekapital	647.514
Fondsobligasjoner	71.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	43.098
Sum kjernekapital	675.416
Ansvarlig lånekapital	30.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	30.000
Sum tilleggskapital	0
Netto ansvarlig kapital	675.416
Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	14.773
Institusjoner	32.323
Foretak	571.171
Massemarkedsengasjementer	0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	2.483.291
Forfalte engasjementer	135.473
Høyrisiko-engasjementer	93
Obligasjoner med fortrinnsrett	25.516
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	48.407
Andeler i verdipapirfond	20.170
Egenkapitalposisjoner	72.737
Øvrige engasjementer	310.742
CVA-tillegg	0
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	3.714.696
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	358.308
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	860
Sum beregningsgrunnlag	4.073.864
Kapitaldekning i %	16,58 %
Kjernekapitaldekning	16,58 %
Ren kjernekapitaldekning i %	15,89 %

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2015 et kombinert kapitalbufferkrav på MNOK 265:

Buffertype	Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2015 (MNOK)	
Bevaringsbuffer	2,50 %	102
Systemrisikobuffer	3,00 %	122
Motsyklisk buffer	1,00 %	41
Kombinert bufferkrav		265

Banken har MNOK 464 i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10)., og engasjementsbeløp for derivater som ikke er balanseført.

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	7,39 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	8,51 %

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement:

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket innen 90 dager.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens låneportefølje ut fra bankens vurdering av risiko for manglende betalingsevne basert på en analyse av risiko og historiske tapstall og med grunnlag i bankens risikoklassifiseringssystem. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser i bankens definerte markedsområder.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	114.283			114.283
Lønnstakere o.l.	4.254.385	228.109	23.567	4.506.061
Utlandet	12.838	78	-	12.916
Eika Boligkreditt			173.148	173.148
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	198.039	22.057	8.072	228.168
Industriproduksjon	64.373	14.288	1.096	79.757
Bygg og anlegg	289.628	83.601	20.371	393.600
Varehandel, hotell/restaurant	123.869	40.689	23.143	187.701
Transport, lagring	49.674	7.141	6.757	63.572
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	821.721	12.106	17.299	851.126
Sosial og privat tjenesteyting	178.376	21.460	9.056	208.892
Sentralbank	58.936	-	-	58.936
Kredittinstitusjoner	767.482	-	-	767.482
				-
Sum	6.933.604	429.529	282.509	7.645.642
Østfold	3.751.756	250.972	87.677	4.090.405
Akershus	1.666.895	119.423	14.270	1.800.588
Oslo	941.146	55.449	6.551	1.003.146
Resten av Norge	487.564	3.607	863	492.034
Eika Boligkreditt	-	-	173.148	173.148
Utlandet	86.243	78	-	86.321
Gjennomsnitt²	5.343.452	339.140	277.732	5.960.324

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	991.107	100.637	327.212	1.465.864	4.007.876	40.908	6.933.604
Ubenyttede rammer			232.268		197.261		429.529
Garantier				265.037	17.472		282.509
Sum	991.107	100.637	559.480	1.730.901	4.222.609	40.908	7.645.642

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger siste år ¹	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Offentlig forvaltning						
Lønnstakere o.l.	61.295	2.833	7.818	1.309		
Utlandet	-					
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske	31.887		2.882	1.000		
Industriproduksjon						
Bygg og anlegg	13.885	12.675	4.883	4.731	125	125
Varehandel, hotell/restaurant	3.383		1.525	11		
Transport, lagring	3.555		11			
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	15.869	2.957	6.408	6.274		
Sosial og privat tjenesteyting	6.286		4.834	3.212		
Sum	136.160	18.465	28.361	16.537	125	125
Østfold	97.510	16.685	22.783	13.827	125	125
Akershus	26.219	1.780	2.663	420		
Oslo	1.186		1.115	1.113		
Resten av Norge	11.245		1.800	1.177		
Utlandet				-		

¹ Kun individuelle nedskrivninger

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantier
Individuelle nedskrivninger på utlån		
Individuelle nedskrivninger 01.01.	12.023	106
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-1.916	
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	3.417	
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	17.994	125
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-2.957	-106
Individuelle nedskrivninger 31.12.	28.561	125

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantier
Nedskrivninger på grupper av utlån		
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	26.347	175
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	448	
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	26.795	175

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen krc	Utlån	Garantier
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	16.538	
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier		19
Periodens endring i gruppeavsetninger	448	
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1.929	
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger		
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap		
Periodens tapskostnader	18.915	19

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle.

Banken har per rapporteringstidspunktet kun 4 engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen og ratingen er tildelt av Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrasket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	106.719	106.719	-	-	0 %	0 %
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	73.863	73.863	-	-	0 %	0 %
Offentlige foretak	-	-	-	-	0 %	0 %
Multilaterale utviklingsbanker	-	-	-	-	0 %	0 %
Internasjonale organisasjoner	-	-	-	-	0 %	0 %
Institusjoner	160.332	160.332	-	-	0 %	0 %
Foretak	851.311	842.027	-	-	0 %	1 %
Massemarkedsengasjementer	-	-	-	-	0 %	0 %
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	5.649.162	5.649.162	-	-	84 %	0 %
Forfalte engasjementer	119.320	119.320	-	-	73 %	0 %
Høyrisiko-engasjementer	62	62	-	-	0 %	0 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	255.160	255.160	-	-	0 %	0 %
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	242.033	242.033	-	S&P/Fitch	0 %	0 %
Andeler i verdipapirfond	40.908	40.908	-	-	0 %	0 %
Egenkapitalposisjoner	72.737	72.737	119.712	-	0 %	0 %
Øvrige engasjementer	462.720	464.759	-	-	0 %	0 %
Sum	8.034.327	8.027.082	119.712	-		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav.

Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi.

Primært kreves nyere verditakst/verdivurdering som dokumentasjon for markedsverdi.

I enkelte tilfeller stilles det strengere krav til verdivurderingen, for eksempel ved:

- Begrensninger som gjør det vanskeligere å omsette eiendommen (odel, forkjøpsrett tec.)
- Geografiske forhold
- Foranstående heftelser
- Annehåndsverdi/holdbarhet
- Annet

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde MNOK 2,4 (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Matrisen under viser derivatkontraktenes virkelige verdi før og etter motregning.

Motpartsrisiko ved derivatkontrakter

Beløp i tusen kroner	Virkelig verdi ¹
Før motregning	3.678
Etter motregning	-

¹ Med virkelig verdi før motregning forstås summen av virkelig verdi av alle kontrakter med positiv verdi.

Virkelig verdi etter motregning er summen av virkelige netto positive verdier mot hver enkelt motpart.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Egenkapitalposisjoner som er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler.

Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte verdipapirer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet.

For ikke børsnoterte verdipapirer som enten er omløpsmidler eller anleggsmidler vil det foretas beregninger eller vurderinger som i størst mulig grad er basert på observerbare priser. Dersom virkelig verdi av verdipapirer klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives verdipapiret. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Banken har ikke aksjer definert som omløpsmidler 31.12.2015. Banken har 31.12.2015 fondsplasseringer i pengemarkedsfondet Eika Likviditet, pengemarkedsfondet Eika Sparebank og obligasjonsfondet Eika Kreditt. Plasseringene i nevnte pengemarkeds- og obligasjonsfond er bokført i regnskapet under post 7.1 aksjer, andeler og egenkapitalbevis.

Plasseringene i pengemarkeds- og obligasjonsfond er av banken definert til å være omløpsmidler og er bokført til markedsverdi 31.12.2015. Plasseringene i pengemarkeds- og obligasjonsfondene er en del av bankens likviditetsbuffer.

Øvrige aksjer, andeler og egenkapitalbevis er definert som anleggsmidler 31.12.2015.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål	-	-	-	-	-	-
– børsnoterte aksjer	-	-	-	-	-	-
– andre aksjer og andeler	-	-	-	-	-	-
Aksjer og andeler – strategisk formål	229.866	263.416	-	-	-	-
– børsnoterte aksjer	40.908	40.908	604	-	-	-
– andre aksjer og andeler	188.959	222.508	-	-	-	-

¹ "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6. RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som en følge av at bankens utlåns- og innlånsvirksomhet ikke har sammenfallende rentebinding. Dette betyr at når markedsrenten endrer seg, kan banken først foreta renteendring på sine balanseposter med utgangspunkt i regelverk og avtaler. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet.

Banken har en lav renteeksponering på sine utlån, der utlån til kunder med fastrente utgjør MNOK 182,3 ved årets utgang. Banken har pr. 31.12.2015 kjøpt renteswapper pålydende MNOK 242,4 for å redusere renterisikoen på utlån til kunder med fastrente.

Banken har ingen fastrenteinnskudd pr. 31.12.2015.

Netto renterisiko knyttet til utlånsvirksomheten og innskuddsvirksomheten betraktes som lav.

Beholdningen av obligasjoner har en gjennomsnittlig rentedurasjon på 0,17. (0,16 31.12.2014)

Dette gir en rentefølsomhet ved 1 % renteendring på MNOK 0,9 ved årets slutt.

Bankens renterisiko vurderes samlet som lav, og innenfor den fastsatte ramme på MNOK 6.

Renterisiko rapporteres kvartalsvis i bankens interne «Risikorapport».

Bankens interne Risikorapport behandles av bankens Risiko – og revisjonsutvalg samt styret.

Renterisiko

Eiendeler	Renterisiko i MNOK
Utlån til kunder med flytende rente	-7
Utlån til kunder med rentebinding	-11
Rentebærende verdipapirer	-1
Øvrige rentebærende eiendeler	-
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	-
Andre innskudd	9
Verdipapirgjeld	1
Øvrig rentebærende gjeld	-
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	14
Sum renterisiko	5

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende. Dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også vurderer behovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer med videre.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Bankens har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter

simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt. Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå. Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital.

Styret har godkjent utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderingen og stresstester.

Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år.

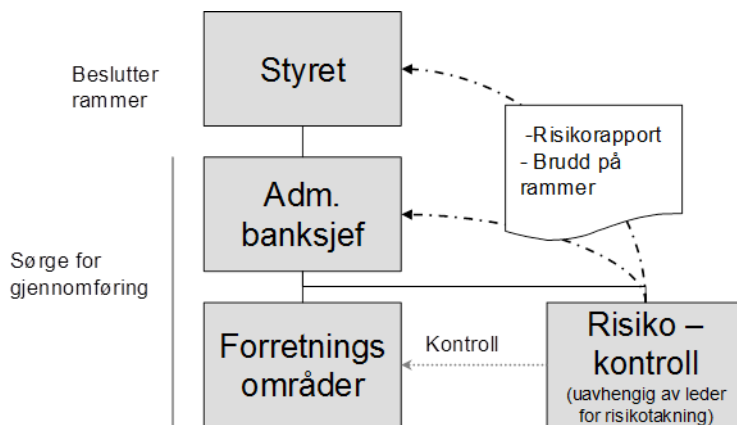
Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for ulike risikoer ved hjelp av ulike metoder:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Forretningsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko
- Systemrisiko

7.2 Organisering av risikostyringen

Styret har i policy for virksomhets- og risikostyring gitt overordnede prinsipper for internkontroll og en beskrivelse av organiseringen av funksjoner samt satt krav til helhetlig risikostyring. Styret fastsetter rammer for kreditt-, likviditets- og markedsrisiko i separate underliggende risikostyringsdokumenter.

Banken har etablert en risikokontrollfunksjon underlagt adm. banksjef. Funksjonen har ansvar for å overvåke, identifisere og rapportere risiko i banken. Funksjonen skal rapportere til styret kvartalsvis status på eksponering i forhold til rammer. Dersom det er brudd på styrevedtatte rammer skal funksjonen vurdere om det er behov for umiddelbar rapportering. Rapporteringen av brudd skal uansett følges av en årsaksforklaring og vurdering av eventuelle tiltak (jf. figur nedenfor).

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

Kredittrisikoen skal være lav til moderat.

Kort om risikostyringen:

Bankens styring av kredittrisiko tar utgangspunkt i policy for kredittrisiko. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer. Banken har etablert en fullmaktstruktur ved innvilgelse av lån og kreditter, og har etablert en kredittkomité bestående av adm. banksjef, viseadm. Banksjef, kredittsjef BM eller kredittsjef PM, og saksbehandler, til sammen 4 personer.

Lån og kreditter gis bare til personer og selskap som har evne og vilje til å betjene sin gjeld med løpende inntekter / inntjening fra sin virksomhet. Banken beregner kundens evne til å betjene gjelden (likviditetsoverskudd) med utgangspunkt i inntekter, utgifter, samt renter og avdrag. Kundens evne til å tåle likviditetssvingninger på kort og lang sikt skal også tillegges vekt.

Alle lån og kreditter etableres som hovedregel med første prioritet i betryggende sikkerhet. Banken har retningslinjer som definerer hvilke verdier av de ulike sikkerhetstyper banken legger til grunn for å vurdere sikkerhetsdekningen av et engasjement.

Ved innvilgelse av boliglån følger banken Finansdepartementets forskrift av 15. juni 2015 om krav til nye utlån med pant i bolig. Utnyttet fleksibilitet (Forskrift § 7) rapporteres til styret i henhold til Finanstilsynets rundskriv nr. 8/2015 krav til nye utlån med pant i bolig.

Askim og Spydeberg Sparebank benytter risikoklassifiseringssystemer i forbindelse med bevilgning av nye lån, kreditter og garantier. Risikoklassifiseringssystemene benyttes også til å klassifisere utlånsporteføljen. Risikoklassifiseringsmodellen som benyttes er en felles utviklet modell for alle Eika banker.

Modellen benytter både informasjon om kundenes atferd i banken (overtrekk, purringer, lengde på kundeforhold og lignende) samt offentlig tilgjengelig informasjon (ligningstall, regnskapstall, alder og lignende).

Risikoklassifiseringsmodellen er en sannsynlighetsbasert risikoklassifiseringsmodell (PD), som beregner sannsynligheten for at kunden går i mislighold i løpet av de neste 12 mnd. Banken beregner sannsynlighet for mislighold for alle utlånskunder på innvilgelsestidspunkt. Banken benytter to hovedmodeller for risikoklassifisering, en for personmarkedet og en for næringsliv.

Begge modellene er delt inn i tre delmodeller;

- Intern (adferds) modell
- Ekstern (generisk) modell
- Makromodell.

Alle kunder har en månedlig oppdatering av risikoklassen basert på interne data.

Dersom eksterne data er tilgjengelige blir også disse hensyntatt i oppdateringen.

Eksterne data for personmarkedet blir oppdatert manuelt i forbindelse med kredittforespørsler.

Eksterne data for bedriftsmarkedskunder blir oppdatert automatisk kvartalsvis, og går deretter inn i den månedlige oppdateringen.

Makromodellen er Bisnode Credits generiske makromodell som er bygget på konkurs- og misligholdsutviklingen i norsk næringsliv ut fra makroøkonomiske svingninger.

Klassifiseringen er delt inn i 12 klasser, hvorav klassene 1–3 har lav risiko, 4–7 middels risiko, 8–10 høy risiko, 11 misligholdte engasjement, og 12 tapsutsatte engasjement.

Misligholdte lån og kreditter vurdert iht. utlånsforskriften på vanlig måte.

7.2.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko oppstår som følge av åpne posisjoner i rente-, valuta eller egenkapitalinstrumenter, og er nedfor nærmere omtalt under renterisiko, valutarisiko samt prisrisiko.

Risikoen er knyttet til resultatsvingninger som følge av endringer i markedspriser og kurser.

Markedsrisikoen skal være lav.

Renterisiko

Renterisiko oppstår som en følge av at bankens utlåns- og innlånsvirksomhet ikke har sammenfallende rentebinding. Dette betyr at når markedsrenten endrer seg, kan banken først foreta renteendring på sine balanseposter med utgangspunkt i regelverk og avtaler. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet.

Banken har en lav renteeksponering på sine utlån, der utlån til kunder med fastrente utgjør

MNOK 182,3 ved årets utgang. Banken har pr. 31.12.2015 kjøpt renteswapper pålydende

MNOK 242,4 for å redusere renterisikoen på utlån til kunder med fastrente.

Banken har ingen fastrenteinnskudd pr. 31.12.2015.

Netto renterisiko knyttet til utlånsvirksomheten og innskuddsvirksomheten betraktes som lav.

Beholdningen av obligasjoner har en gjennomsnittlig rentedurasjon på 0,17. (0,16 31.12.2014)
Dette gir en rentefølsomhet ved 1 % renteendring på MNOK 0,9 ved årets slutt.

Bankens renterisiko vurderes samlet som lav, og innenfor den fastsatte ramme på MNOK 6.

Banken har en avtale med Eika Kapitalforvaltning AS om aktiv forvaltning av bankens obligasjonsportefølje.

Valutarisiko

Bankens balanseposter i utenlandsk valuta er kontanter i valuta, som selges til bankens kunder i form av reisevaluta samt en innskuddskonto i DKK i DNB.

Risiko for valutatap knyttet til valutabeholdning 31.12.2015 ansees å være uvesentlig.

Askim & Spydeberg Sparebank har på vegne av kunde åpne terminhandler på til sammen EURO 800.000 som tilsvarer NOK 7.502.640 pr. 31.12.2015. Terminhandlene har en positiv markedsverdi på NOK 195.381 pr. 31.12.2015. Terminhandlene er usikret pr. 31.12.2015.

Askim & Spydeberg Sparebank har løpende valutarisiko knyttet til innkjøp av IT tjenester i DKK.

Askim & Spydeberg Sparebank har ikke valutalån på egen balanse.

Banken garantert for valutalån i annen bank pålydende EURO 2.073.951 som utgjør NOK 19.949.336 pr. 31.12.2015. Lånet er formidlet av Askim & Spydeberg Sparebank.

Prisrisiko

Bankens investeringer i egenkapitalinstrumenter er bokført til MNOK 191,3 pr. 31.12.2015.

Spesifikasjon fremgår av note 10. Et gjennomgående verdifall på 10 % vil teoretisk kunne påvirke resultatregnskapet negativt med MNOK 19,1. I praksis vil det ikke nødvendigvis gjøre det fordi banken ikke har omløpsaksjer og bokfører den enkelte anleggsaksje til den laveste verdien av historisk kostpris og markedsverdi. Et gjennomgående verdifall på 10 % vil ikke nødvendigvis bringe markedsverdien under historisk kostpris slik at det, selv med et verdifall på 10 %, ikke alltid utløser nedskrivninger i bankens regnskap.

Aksjene i Eika Boligkreditt AS har en bokført verdi som er marginalt høyere enn siste emisjonskurs.

7.2.3 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Risikoen reduseres gjennom opplæring, gode rutiner og løpende oppfølging, bl. a. gjennom internkontrollen. Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko ligger hos sektoransvarlige som årlig avgir en statusrapport på resultatene av internkontrollen.

Rapportene, som også legges fram for styret, danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder. I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

7.2.4 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon av enkeltkunder, enkelte bransjer og geografisk område.

Banken er ikke eksponert mot noen få, store næringskunder.

Banken hadde ingen store engasjement, dvs. engasjement over 10 % av ansvarlig kapital, pr. 31.12.2015.

Eksponeringen er godt spredt geografisk, hensyn tatt bankens markedsandel.

For å sikre diversifisering er det gitt rammer for eksponering i bransjer og per kunde.

7.2.5 Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på bankens eiendommer eller i porteføljer av eiendomsinvesteringer. Eiendomspriserisiko knyttet til utlån til, eller med sikkerhet fra eiendomssektoren, dekkes under kredittrisiko. Bankens eiendomspriserisiko vurderes som lav.

7.2.6 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.

Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov

7.2.7 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter og myndigheter.

Styringen av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i likviditetsstrategien som setter rammer for bankens likviditetsrisiko.

Bankens likviditetsrisiko skal være lav.

Banken tilstreber en innskuddsdekning på minimum 82 %, og innskuddsdekningen utgjør ved årets utgang 92 %.

Ved behov funder banken seg også gjennom kortsiktige og langsiktige innlån fra penge- og kapitalmarkedet, herunder F-lån fra Norges Bank.

Askim & Spydeberg Sparebank har i 2015 tatt opp et nytt obligasjonslån pålydende MNOK 150, samt at to lån løpende lån er utvidet med til sammen MNOK 110. Lånene har en tilfredsstillende forfallsstruktur.

Banken har ingen sertifikatlån pr. 31.12.2015.

Askim & Spydeberg Sparebank hadde ved årsskifte en trekkrettighet i DNB pålydende MNOK 200 som kan dekke kortsiktige likviditetsbehov. Denne trekkrettigheten har i svært liten grad vært benyttet gjennom 2015.

Likviditetssituasjonen betraktes som tilfredsstillende.

Askim & Spydeberg Sparebank har ikke kommiterte trekkrettigheter pr. 31.12.2015.

7.2.8 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risikoen for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Banken vurderer den strategiske risikoen som lav.

7.2.9 Systemrisiko

Systemrisiko for Askim & Spydeberg Sparebank kan bestå i at problemer hos andre, stort sett større banker, kan smitte over på Askim & Spydeberg Sparebank.

Dette kan bestå i:

- fallende verdier på verdipapirportefølje
- vanskelig å få tak i likviditet plassert i andre banker
- vanskelig å få funding på normale vilkår
- DNB som oppgjørsbank ikke er i stand til å gjennomføre oppgjør gjennom dagen.

En eller en kombinasjon av flere av ovennevnte hendelser kan utgjøre en systemrisiko for Askim og Spydeberg Sparebank. Ovennevnte risiko er til dels dekket opp ved kapitalbehovsvurdering av likviditets- og kredittrisiko. Askim & Spydeberg Sparebank er bevisst ovennevnte ved å diversifisere sine plasseringer og hvor/hvordan banken henter funding.

Askim & Spydeberg Sparebank er opptatt av generell god bankdrift.

Alternativ til oppgjør i DNB er Norges Bank der Askim & Spydeberg Sparebank har beredskapsavtale.

8. STANDARDISERTE SKJEMAER FOR OFFENTLIGGJØRING AV OPPLYSNINGER OM ANSVARLIG KAPITAL

Fremkommer i eget vedlegg til dette dokumentet.